

Kalendarium współpracy polsko-ukraińsko-niemieckiej 1990-2013

W latach 1990-2013 w różnych aktywnościach w Polsce (Sympozja, szkolenia, wizyty studyjne i staże) wzięło udział ponad 800 osób z Ukrainy, a dla kolejnych kilkuset osób zorganizowano szkolenia na Ukrainie.

1990-2003. (Warszawa-Lwów-Ukraina) nawiązanie współpracy pomiędzy Szpitalem w Tworkach a dwoma Klinikami i Szpitalem Psychiatrycznym we Lwowie (Maria Pałuba, Roman Bodnar, Irena Włoch, Bogdan Suwałow, Yurij Zakal, Nadia Doliszna później Joanna Meder). Początkowo w ramach projektu „Wschód-Wschód” (Fundacja im. St. Batorego, Szpital w Tworkach, Towarzystwo „Amici di Tworki”) w kolejnych latach zorganizowano 6 dziesięciodniowych warsztatów o terapii zajęciowej i psychiatrii środowiskowej. W latach 1990-2003 koledzy z Ukrainy wzięli udział w 13 sympozjach w Tworkach, poświęconych psychiatrii środowiskowej. Z rozmaitych szkoleń, warsztatów i konferencji skorzystało ponad 200 osób z Ukrainy. Maria Pałuba, która koordynowała całą współpracę, organizowała również pomoc materialną dla obu lwowskich Klinik (sprzęt do oddziałów, pracowni terapii zajęciowej oraz Klubu Pacjenta).

1994-2013. (Kraków–Lwów-Ukraina) Po wizycie we Lwowie Adama Szymusika z zespołem Krakowskiej Kliniki Psychiatrycznej w 1994 roku zorganizowanej przez Romana Bodnara, Nadię Doliszną i Andrzeja Cechnickiego rozpoczyna się trwająca blisko 20 lat nieprzerwana współpraca pomiędzy Lwowem i Krakowem. Współfinansują ją Fundacja Katedry Psychiatrii im. J.J. Haubenstocków wspólnie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Psychiatrii i Opieki Środowiskowej. W ramach tej współpracy od 1995 roku koledzy z Ukrainy uczestniczyli w 18 Konferencjach poświęconych Chorobie Afektywnej Dwubiegunowej w Zakopanem (ok. 120 osób)

W **2002** roku współpraca rozszerza się o umowę pomiędzy Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Psychiatrii i Opieki Środowiskowej w Krakowie (A. Bielańska, A. Cechnicki) a Galicyjskim Towarzystwem Psychiatrycznym we Lwowie (Yurij Zakal). W kolejnych latach, działania edukacyjne rozszerzają się na współpracę z całą Ukrainą. W 10 tygodniowych stażach z psychiatrii środowiskowej w kilku ośrodkach w Krakowie udział wzięło 60 osób ze Lwowa, Odessy, Doniecka i Charkowa. W 2006 przeniesiono z Krakowa do Lwowa tradycję Dnia Solidarności z Osobami Chorującymi na Schizofrenię, co dało początek corocznych obchodów na Ukrainie. W 2007 roku Szpital im. Babińskiego (dyr. Anna Przewłocka) wspólnie z polskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych realizuje projekt przeciwdziałania gruźlicy w szpitalu w Kulparkowie (m.in. funduje aparat rentgenowski „Simensa”). W 2006, 2009 i 2011 roku w ramach programu RITA (Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności) krakowskie ośrodki poszerzyły wcześniejszy program edukacyjny. W kolejnych latach 60 osób z różnych szpitali z Ukrainy odbyło dwutygodniowe staże poznając praktycznie program psychiatrii środowiskowej w Krakowie. We Lwowie zorganizowano 4 konferencje naukowe z udziałem ok. 160 osób. Terapeuci zajęciowi z Krakowa przeszkolili we Lwowie na tygodniowych warsztatach ponad 50 osób z różnych miast Ukrainy. W 2011 Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Psychiatrii i Opieki Środowiskowej (28.09.2011) podpisało kolejne porozumienie, ze „Społeczną Organizacją PLECY” działającą przy pierwszym we Lwowie oddziale miejskim.

2000-2013. (Opole-Lwów-Ukraina) Umowę o współpracy pomiędzy Szpitalem Psychiatrycznym w Kulparkowie i Wojewódzkim Specjalistycznym Zespołem Neuropsychiatrycznym w Opolu podpisano 22 września 2000 roku podczas wizyty studyjnej opolskiego szpitala we Lwowie

(Krzysztof Nazimek, Aleksander Filtz, Yuriy Zakal). Od tego czasu odbywają się systematyczne spotkania w Polsce i na Ukrainie oraz konferencje, staże i wizyty studyjne w szpitalach w Opolu i Branicach dla przedstawicieli administracji szpitali ze Lwowa, Mikołajowa, Iwano-Frankiwska (Stanisławów), Łucka, Tarnopola, Odessy, Kijowa, Charkowa, Doniecka. W ramach współpracy organizowane były m. in. warsztaty terapii zajęciowej dla pielęgniarek i psychologów. Opole podpisuje też umowy partnerskie: 2003 ze Szpitalem Psychiatrycznym we Lwowie, 2004 z lwowską Kliniką Seksuologii, 2007 ze Szpitalem Psychiatrycznym w Stanisławowie. W różnych wydarzeniach organizowanych w ramach współpracy Opole-Ukraina udział wzięło ponad 200 osób.

W ramach tych projektów przetłumaczono na język ukraiński i wydano 5 książek:

2000 – J. Meder. „Trening społecznych umiejętności w rehabilitacji pacjentów z zaburzeniami psychicznymi” (Tłumacze: Irena Włoch, Krystyna Bohuta, Roman Bohuta).

2004 – A. Kępiński. „Poznanie chorego” (Tłum: Krystyna Bohuta, Roman Bohuta),

2004 – A. Kępiński. „Schizofrenia” (Tłum: Krystyna Bohuta, Roman Bohuta).

2005 – D. Dudek, A. Zięba. „Depresja, poznać żeby pomóc” (Tłum: Nadia Doliszna).

2006 – B. Barbaro, A. Cechnicki, K. Zawadzka „Poradnik dla Rodzin. Możesz pomóc” (Tłum: z grantu RITA).

Punktem ciężkości w edukacji prowadzonej przez wszystkie trzy ośrodki (Warszawa, Kraków, Opole) staje się środowiskowy model psychiatrii, edukacja administracji szpitali ukraińskich oraz terapia zajęciowa. Wszystkie środowiska integruje Sekcja Psychiatrii Środowiskowej i Rehabilitacji PTP oraz Polsko-Niemieckie Towarzystwo Zdrowia Psychicznego (PNTZP).

1995 Od 1995 roku następuje równoległe włączanie partnerów ukraińskich do współpracy polsko-ukraińsko-niemieckiej. Od sympozjum PNTZP w Rybniku pt: "Od pacjenta do osoby" rozpoczął się regularny udział kolegów z Ukrainy w 17 sympozjach w Polsce i w Niemczech (ok. 90 osób). Od 1995 polscy partnerzy pomogli zorganizować spotkania kolegów z Ukrainy z parlamentarzystami niemieckimi (m.in. w Krakowie) i polską administracją samorządową i rządową (Yuriy Zakal). Dzięki Michaelowi Starkowi, który równoległe wspierał i wyposażał oddział dziecięcy szpitala lwowskiego zapewniono rokroczny udział kolegów z Ukrainy w Forum Rehabilitacji w Hamburgu (ok. 40 osób). W 2000 roku mieszana delegacja polsko-niemiecka wizytuje Lwów włączając do współpracy szpital w Langenfeld (Mathias Leipert, Holger Hohmann) a Hamer (U. Trenckman) ofiaruje busa, co umożliwia przez wiele lat delegacjom z Ukrainy rozwiązać koszty transportu. Przez kolejne lata 2000 - 2005 w szpitalach w Hamer i w Dortmundzie były organizowane pierwsze staże w Niemczech (ok. 20 osób). W tych latach szpitale w Opolu i Langenfeld (Holger Hohmann) organizują równoległe pomoc materialną.

2005 Dalsza intensyfikacja kontaktów nastąpiła podczas międzynarodowego polsko-niemiecko-ukraińsko-izraelskiego sympozjum we Lwowie w 2005 roku pt. „Psychiatry – Past – Present – Future”. Na zakończenie tego sympozjum, podczas którego dyskutowano kwestię różnych dróg reformy psychiatrii w krajach – uczestnikach sympozjum, uchwalono „list intencyjny” („letter of intentions”) mający na celu wspieranie Ukrainy przy realizacji niezwykle potrzebnej reformy psychiatrii. W 2005 roku przedstawiciele zarządu PNTZP z Polski i z Niemiec uczestniczyli w konferencji psychiatrycznej w Odessie, gdzie przed ogromną publicznością mówili o doświadczeniach przy realizacji reformy psychiatrii w swoich krajach.

W **2009** roku podpisana zostaje umowa o współpracy w ramach psychiatrii pomiędzy Ministerstwem Zdrowia Niemiec i Ukrainy i od 2010 roku rusza w czterech regionach - Donieck, Kijów, Lwów, Odessa wzorcowy projekt „Partnership for Mental Health Ukraine – Polen – Deutschland”. Niestety polskie i ukraińskie Ministerstwo Zdrowia pomimo licznych usiłowań polskiego i

ukraińskiego środowiska psychiatrycznego (Gluzman, Zakal, Cechnicki) oraz PNTZP nie podpisało do dzisiaj umowy o współpracy w zakresie psychiatrii, która umożliwiłaby stronie polskiej finansowanie pełniejszego udziału w tym projekcie (patrz tekst Nielsa Pörksena w Dialogu 20).

2010-2012 PNTZP prowadzi dalej trójstronny program edukacyjny w programie PAUCI (Fundacja im. Batorego). Edukacja w ramach PAUCI objęła 20 osób z Ukrainy (Lwów, Kijów, Odessa, Charków). Projekt w ramach trójstronnego porozumienia Polska-Niemcy-Ukraina. Podstawowym celem owego projektu było przygotowanie środowiska specjalistów związanych z opieką psychiatryczną do planowania reformy psychiatrii na Ukrainie. Przetłumaczono, jako wzór do działania na język ukraiński Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego realizowany w Polsce. Wspólne szkolenie z kolegami z Niemiec przeprowadzono w Krakowie w firmie społecznej COGITO. Zorganizowano kolejne Dni Solidarności we Lwowie. 2011 – 2013 – Przy współpracy z Polsko- Niemieckim Towarzystwem Zdrowia Psychicznego (www.p-ntzp.com) rusza „Letnia szkoła psychiatryczna” (Ulm – Bydgoszcz – Lwów: Thomas Becker, Aleksander Araszkiwicz, Aleksander Filtz)

Opracowanie: Andrzej Cechnicki, Maria Pałuba, Krzysztof Nazimek, Yurij Zakal, Roman Bohuta, Nadia Doliszna